

מילין קידין והידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֲזֵה־פָא

חֲזֵה־פָא דְאִוְרֵי־יִתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

יראת שמים - המידה שנשתבחו בה האבות הקדושים

עקב - ענוה, ובזכות הענוה בא ליראת שמים כמו שמסיים הכתוב 'מגורי אביו' לשון מגור ופחד.

משה רבנו זכה לכל דרגותיו בזכות הענוה

כן מוצאים אנו במשה רבנו ע"ה העניו מכל אדם שהיה מופלג במידת היראה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג:): שיראת שמים לגבי משה דבר קטן היא, כי לרוב שפלותו וענוותנותו זכה גם ליראת שמים, וזהו הנאמר בדברי חז"ל (ספרי בהעלותך קא) 'עניו מאוד מכל האדם' ולא מהאבות, הרי לנו שהאבות כמו משה רבנו ע"ה בענוה, ועל ידה זכו למידת היראה.

ובזה יבואר גם הלשון 'לגבי משה מילתא זוטרתא', היינו אותם שמתחברים אל משה רבנו ולמדים ממנו לנהוג בענוה ומרגישים בעצמם כ'מילתא זוטרתא', להם ודאי יראת שמים דבר קטן הוא, מאחר ורכשו בעבודתם את מידת הענוה המביאה ליראת שמים. וכך אמר משה רבנו לבני ישראל (דברים יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה', ותיבת 'מה' רמז למידת הענוה כמו שאמר משה (שמות טז ז) 'ונחנו מה', כאומר, 'מה ה' שואל מעמך' שמבקש הוא ממך להיות 'מה', וכך יבואו אחריה שאר המידות שעל ידי זה תזכה 'כי אם ליראה את ה' אלקיך', ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו, ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך'.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ פְּנֵן (לו א). פירש הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה, כי 'מגורי אביו' ביאורו כמו 'ויגר מואב' (במדבר כב ג) שהיה תמיד בפחד מאבינו שבשמים. ובכך המשך דרך האבות הקדושים שהשלימו עצמם במידת היראה. באברהם אבינו ע"ה נאמר (לעיל כב יב) 'עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה', ויצחק אבינו ע"ה שורשו היה יראה ופחד כנודע כמו שכתוב (שם לא מב) 'אלקי אברהם ופחד יצחק', וכן כתוב (שם פסוק נג) 'בפחד אביו יצחק', ועתה בא יעקב אבינו ע"ה ואף הוא ישב 'בארץ מגורי אביו' - מגורי לשון פחד, וישב שם היינו שהתעכב על מידה זו והתיישב בה.

הענוה מביאה ליראה

והנה, הדרך הנכונה לבוא ליראת שמים על ידי שיסגל לעצמו את מידת הענוה, כמו שאמר הכתוב (משלי כב ד) 'עקב ענוה יראת ה'', ופירש רש"י: בשביל הענוה יראת ה' באה. וכך איתא בגמרא (ע"ז כ:): ענוה מביאה לידי יראת חטא.

הוא הדבר שמצינו באבותינו הקדושים, שהשפילו את עצמם בענוה יתירה וכך זכו להגיע לדרגת היראה השלמה. וכך כתב הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ע"ה (ד"ה וישב) שאף דבר היותם - הענוה והיראה, מחוברים בקשר בל ינתק, נרמז אף הוא בפסוק 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו', כי 'יעקב' לשון

מילתא דפליאה

בדוק ומנוסה שתפילה על רוחניות לעולם מתקבלת

כאשר יש לו לאדם יראת שמים זוכה ומקבל כל הנצרך לו גם בגשמיות, וכך דרש רבנו דוב בער ע"ה **המגיד ממעזריטש** (מגיד דבריו ליעקב קמד) בפסוק (תהלים לד י) 'יראו את קדושו כי אין מחסור ליראיו', כי הירא את דבר ה' אינו חסר מכל טובות שבעולם, והטעם, כי יראת שמים נקראת בלשון חז"ל אוצר, כדאיתא בגמרא (ברכות לג:): רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי, אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר (ישעיה לג ו) 'יראת ה' היא אוצרו'. ובאוצר הרי נמצא וגנוז כל טוב שיש בעולם, ולכן הירא את ה' הזוכה להיכנס לאוצרו של הקב"ה שהוא יראת שמים, זוכה לקבל כל טוב הגנוז באוצרו של הקב"ה.

יתכן לבאר בזה, כי כשמבקש האדם בתפילתו על דבר מה מענייני העולם, אין בהכרח שיקבל הדבר כי יתכן שאינו לטובתו ברוחניות או בגשמיות, או שאינו ראוי ואינו בעל זכויות לקבל דבר זה. אך כאשר מבקש על רוחניות שזה דבר שתמיד מתקבלת תפילתו וכפי שיבואר, אזי יחד עם בקשת הרוחניות יזכה לקבל הברכה גם בגשמיות.

דהנה, מובא **בספר חסידים** (אות קלא) שאם אדם שואל דבר שבח לבוראו כגון על לימוד התורה או על אחד מחפצי שמים, ושופך נפשו עליו הקב"ה מקבל תפילתו אפילו אם אין בידו מעשים טובים. וביאר רבי ישראל סלנט ע"ה, שזה בדוק ומנוסה שתפילה על רוחניות לעולם מתקבלת, וזה ביאור הכתוב (תהלים קמה יח) 'קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת'. ואמרו חז"ל (ויק"ר יז א) שמא תאמר לכל, תלמוד לומר 'לכל אשר יקראוהו באמת'. מסביר רבי ישראל שכוונת הפסוק לומר שמא תאמר שלכל בקשה קרוב הוא לקב"ה ומתקבלת תפילתו, תלמוד לומר 'לכל אשר יקראוהו באמת', שרק כאשר בקשתו על דבר אמת דהיינו ענייני רוחניות שהם אמת, בשונה מהבלי העולם שהינם אך שקר ואחיזת עינים, או אז תיענה בקשתו.

וכן דרשו צדיקים על מה שאמרו בגמרא 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', שעל כל דבר שמבקש האדם בידי שמים לתת לו או שלא לתת לו, אך אם מבקש האדם על יראת שמים, אינו בידי שמים שלא לתת לו, ומיד כשמבקש על יראת שמים נענה.

לימוד ליראה את ה' מהשמים ומן הארץ

עוד יבואר בטעם הדבר שבקשות הגשמיות נענים יחד עם הרוחניות, כי בשעה שמתאחדים בבקשותיהם מתברר כי כל הגשמיות נבראה לתכלית רוחנית, וממילא מתעלים תפילות הגשמיות. כי נדרש מהאדם ללמוד לעבודת ה' מכל הנברא בעולם, כפי שביאר **באמרי נועם** (ויקרא ד"ה ויקרא), שיש בזה שתי בחינות, האחת 'הללו את מן השמים וגו' הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאיו' (תהלים קמח א), שילמד משמים ושמי שמים ממלאכי מעלה הכיצד כולם עושים באימה וביראה רצון ה', וכן מצינו בדוד מלך ישראל ע"ה שאמר (שם ח ד) 'כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך אשר כוננת'. שעל ידי זה שרואה ומביט תמיד לשמים, ומעלה במחשבתו איך שיש שם מלאכים שעובדים תמיד באימה וביראה ועושים רצון קונם שלא ישנו את תפקידם, על ידי זה לוקח מהם מוסר להתלהב לבבו גם כן לעבודת ה' יתברך.

והבחינה השניה היא 'הללו את ה' מן הארץ' (שם קמח ז) כמאמר חז"ל בעירובין (ק:): 'מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו' (איוב לה יא), ואמר רבי יוחנן, אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה. שיש לנו ללמוד מדברים פחותים שבארץ, שעל כל פנים אין מהראוי שאדם יהיה גרוע מבהמות, שהם דברים הנמוכים ביותר. וזה שכתוב לאחר מכן 'תנינים וכל תהומות' וגו', שרומזים על הדברים הארציים והפחותים ביותר, ואף מהם 'הללו את ה' מן הארץ'. מעין שכתב **בתפארת שלמה** (בא ד"ה ויאמר משה): הנה זה הדרך ההתחלה וראשית להבאים לטהר ולעבוד את ה', אשר מכל הדברים שיראה להם בעולם הזה מהתאוות הגשמיות, הנה הם לוקחים החשק הזה לעבודת ה' יתברך שמו, ומכל חמדת הטוב והיפה אשר בעולם הזה הנה מעלים הדבר הזה לחמוד כן לעבודת הבורא יתברך שמו, וכן בכל השבע מדות כנודע.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

יוסף עמד בנסיון בכח האבות הקדושים

בדרכי אבות ואמהות, כמו שכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי', 'הרים' אלו האבות, ועל ידי שנושאים עינים ללכת בדרכיהם זוכים למצוא עזר וסיוע, וכל עיקר חוזקם של ישראל בא להם מן היסודות שהעמידו אבותינו הקדושים, כמו שכתוב (במדבר כג ט) 'כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו', 'צורים' הם האבות ו'גבעות' הם האמהות.

וכל עבודת האדם ללכת בדרכי האבות כמו שאמרו (תנא דבי אליהו רבה פכ"ג) חייב כל אחד ואחד לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב, כי כל יהודי יש לו שייכות באבות הקדושים ובמעשיהם הטובים, ואף שאין לנו שום השגה בקדושת נשמתם ובגודל עבודתם, מכל מקום לעולם יש לבנים נגיעה באבותיהם, ועל שם כן הם קרואים אבות כי הניחו כוחם לבניהם אחריהם, ולפיכך חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

משלו על כך שהוא כמו היוצא לדרך, שאף שלא הגיע עדיין למחוז חפצו, הרי הוא נמצא בכל זאת בדרך הרצויה, כך גם ההולך בדרכי האבות אף שאינו זוכה לעשות כמעשיהם, מכל מקום הוא זוכה להיות נוגע במעשיהם ואפילו נגיעה בעלמא, וכל נשמות ישראל היו כלולות בנשמת אברהם אבינו, וכל מצוה שקיים היה כולל בה את נשמות יוצאי חלציו, וכן אנו זרעו אחרינו מתקשרים בו בכל מעשה מצוה שאנו מקיימים, כי כל מעשי ישראל נעשים מכוח האבות הקדושים שקיימו את מצוות התורה במסירות נפש ובכל הכוונות הראויות בשלימות.

כשהולכים בדרכי האבות והאמהות זוכים לברכות האמורות בתורה, כמו שנרמז בפסוק

וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לְאֹמֶר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנֶס וַיֵּצֵא הַחוּצָה (לט יב). ואמרו בגמרא (סוטה לו): באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון, אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות, דכתיב (משלי כט ג) 'ורועה זונות יאבד הון'. מיד 'ותשב באיתן קשתו'. ואמרו בגמרא (יומא לה): 'יוסף מחייב את הרשעים'. וכמו שאומרת הגמרא שם: רשע אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה. אם אמר, נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי, אומרים לו, כלום נאה היית מיוסף. הרי לנו שעל כל אדם מוטל ללמוד מניסיונו של יוסף כדי שגם הוא יוכל לעמוד כנגד טרדת היצר. ואם ראינו שיוסף התגבר בזכות דמות דיוקנו של אביו, אם כן אף אנחנו צריכים להתבונן ולהעלות על ליבנו דמות דיוקנם של אבותינו הקדושים.

לימוד מדרך האבות הקדושים

כל אדם מישראל צריך ליתן אל ליבו להיות מהלך בדרכם של האבות הקדושים, וללמוד מהם דרך בעבודת ה', ועל ידי ההתבוננות בדרכיהם אפשר לזכות להגיע לאהבת ה', כמו שכתב **בעל הטורים** (דברים ו ה) 'ואהבת' אותיות האבות, 'בכל לבבך' כאברהם שנאמר בו 'ומצאת את לבבו' (נחמיה ט ח), 'בכל נפשך' כיצחק שמסר נפשו להקב"ה, 'ובכל מאדך' כיעקב דכתיב ביה (לעיל כח כב) 'וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך'. והיינו שיתנהג כמו האבות במסירות נפש, וגם אם היצר הרע יחלישו יתגבר עליו, ולא יחוס על ממונו בקיום המצוות ובלימוד התורה.

הליכה בדרכי אבות

יהודי עובד ה' נותן דעתו בכל עת ללכת

מכוחם, ובכח תפילות אלו זוכים לעורר כוחם עמנו לסייע בעדנו בעבודת ה' בכל תרי"ג מצוות.

זכות אבות בשלמות עומדת

עוד יעלה על ליבו כי כוחם נמצא עם כל אדם מישראל בכל הדורות והמצבים, שזכות אבות עומדת להם לבני ישראל בכל שנות הגלות, ובכל עת ובכל תפילה מזכירים את זכות האבות הקדושים אשר בזכותם יש לדורותיהם אחריהם עמידה וקיום, ואף שבגמרא נחלקו אם זכות אבות עודנה קיימת או שכבר תמה אותה הזכות, מכל מקום היו צדיקים מפרשים בדרך רמז שבודאי גם היום עומדת לנו זכות האבות, ואדרבה עודנה תמימה ושלמה ולא נגעו בה כל עיקר, וזהו הרמז בדברי חז"ל 'תמה זכות אבות', 'תמה' לשון תמימות, לומר שזכות אבות עומדת בשלמותה, ובמשך כל הדורות עדיין לא השתמשו בה והיא שלמה ותמימה ובכוחה להגן על בני ישראל בכל מצב שהוא.

כוח האבות להתגבר על היצר

ובכל מצב וקושי שאדם נמצא יכול למצוא עזרה וחיוזוק מכוח האבות, כמו שנרמז בכתוב שהובא לעיל 'אשא עיני אל ההרים', לשאת עינים בכל עת צרה אל האבות הקרוים 'הרים', ועל ידי כן 'בוא עזרי', והוא הדבר שיש לכל אחד ללמוד מיוסף הצדיק, שאף אם הוא טרוד ביצרו יכול הוא ללכת בדרכי יוסף, וכמו שרואים אצל יוסף הצדיק שעמד בניסיונות קשים ביותר, והיה מחזק את עצמו בכוח אביו יעקב, והיה זיו איקונין של יוסף דומה לשל יעקב, עד שלא משה מנגד עיניו דיוקן צורתו של אביו, לקיים האמור (ישעיה ל כ) 'והיו עיניך רואות את מוריך', ודבר זה עמד לו להתגבר ולסרב לעצת יצרו, בכוח דמות דיוקן אביו שנגלתה לו בשעת הניסיון.

'אם בחקותי תלכו ואת' ראשי תיבות 'אבות', וכן סופי תיבות עם התיבות בגימטריא 'אמהות', ועל ידי ההליכה בדרכיהם יזכו לכל האמור בפרשה בברכה גשמית ורוחנית.

כוח האבות והאמהות מיוחד כאחד

וכחם של האבות והאמהות מאוחד הוא יחד, וכמו שמצינו אצל שרה אמנו שנעשו עמה ניסים גדולים, והיה הענן קשור על האוהל שלה, והברכה היתה שורה בעיסתה והנר היה דלוק מערב שבת לערב שבת, ואף על פי שלאחר פטירתה הסתלקו כל אותם הניסים, מכל מקום כשנכנסה רבקה לאוהלה של שרה חזרו כל הניסים למקומם, כי היה כוח קדושתם נמשך מדור לדור, עד שהתאספו כל הכוחות אצל יעקב אבינו, ועל שם כן היה נקרא בשם 'ישראל' הכולל את כל האבות והאמהות, ונרמז בראשי תיבותיהם, 'יצחק יעקב ש'רה ר'בקה ר'חל א'ברהם ל'אה, ונקראו גם בניו בשם 'ישראל' כי התאספו בהם כל הכוחות הללו לדורות עולם, וכן מצינו שהזכירו את זכות רחל ולאה בנישואי בועז ורות, 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל' (רות ד יא), ונמשך כוחם אחריהם לכל בית ישראל.

זכות אבות בג' תפילות

והזמן המיוחד להתקשר בכוח האבות הקדושים הוא בתפילת העמידה, אשר הם שתקנו ג' תפילות בכל יום, ובעמדנו להתפלל מקדימים זכות אבות ואומרים 'אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב', ובתפילת שחרית מתקשרים בכוחו של אברהם אבינו ע"ה, ובתפילת מנחה מתקשרים בכוחו של יצחק אבינו ע"ה, וכן בתפילת ערבית מתקשרים בכוחו של יעקב אבינו ע"ה, וזהו שאין קורין אבות אלא לשלשה, כי כל עבודתנו היא

לזכור תמיד מה מבוקשו בעולם

ניצוצי קדושה אל שורשם למעלה, וזה תכלית עבודת כל אדם שיהיו כל דרכיו ופעולותיו לשם שמים לצורך עבודת גבוה.

וכן מבואר **במאור עינים** (מטות ד"ה וידבר) כי זהו הטעם שצריך כל אחד לנסוע זה למקום פלוני וזה למקום פלוני, כי הנהגת הבורא יתברך שמו שהוא יודע כי חלקי ניצוצות השייכים לנפשו הן שם, מלובשים במאכל או באיזה משא ומתן, ומסבב הבורא ברוך הוא סיבות בכדי שילך האדם הלז שם, על ידי שנותן לו בלבו חשק ומלביש לו הסיבה בדבר מה שיצטרך ליסע לשם, ועיקר הכוונה שיאכל שם וישתה או משא ומתן, ועל ידי זה יעלה הניצוצות ההם. וכתב **בקדושת לוי** (וישב ד"ה או יאמר) שכאשר יישב לאכול ולשתות תהיה כוונתו לשם בריאות גופו לעבודת בוראו, וכן כשעוסק בכל ענינים גשמיים מעניני העולם הזה תהיה מחשבתו לכבוד שמים, ובזה יזכה להעלות את הניצוצות הקדושים אל שורשם, כי בכל דבר גשמי יש מידות כמו אהבה ויראה והתפארות גשמיים, וחיות המידות הגשמיות היא מניצוצות הקדושה שנפלו ממדרגתם, וכשאוכל ושותה בכוונה נכונה וראויה אזי מעלה את התאווה הגשמי אל התאווה הרוחנית, ובזה משיב את המידות הגשמיות אל הרוחניות, ועל ידי תיקון המידות מברר את ניצוצות הקדושה מנפילתם ומשיבם לשורשם בקדושה. וזו העצה היעוצה לכל איש ישראל, לזכור תמיד שהוא שליח בעולם הזה, וכמו שהזהיר שלמה המלך ע"ה (משלי כב כא) 'להשיב אמרים אמת לשולחך'.

זכירת ארבעה תנאי השליחות

בכלל הזכירה במהות שליחותו יעלה על ליבו, שהלא השליח צריך להיזהר בארבעה ענינים אשר בהם תלוי עיקר השליחות, במהות המשלח, במהות השליח, באיכות השליחות,

וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהָיָה תְּעָה בְּשָׂדֵה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ (לז טו). העולם הזה מלא בהפרעות המסיחות את הדעת משליחותו העיקרית של האדם, וצריך לעורר עצמו בכל עת לא להיחלש בעבודת הקודש, ועל ידי שמשנן לעצמו מהי מטרתו בימי חייו מקבל כוחות להוסיף ולהתעלות, וכמו שנרמז בדברי המלאך אל יוסף הצדיק בצאתו מבית אביו 'מה תבקש', ולימד המלאך את יוסף לחזור ולומר תמיד לעצמו מה מבוקשו בעולם, ודוקא בשעה זו כשהוא יורד מביתו הקדוש של יעקב אבינו, והוא יורד למצרים שהיא ערות הארץ, העצה היא לשוב ולהזכיר לעצמו מהי שליחותו ומה מבוקשו בעולם, ועל ידי שיתיישב בדעתו ויזכור תכליתו בעולם, יהיה בכוחו להתמיד בעבודתו גם בימי ההסתר.

[כדאי לציין לדבריו הנפלאים של השפתי צדיק (וישב יג) בפירוש הפסוק 'וישאלהו וגו' לאמר מה תבקש', שמעתי שהגיד זקני הקדוש ז"ל מפי מוריניו הקדוש מקאצק שאמר, 'מה תבקש', כי המלאך לימד את יוסף שיאמר ויחזור ויאמר תמיד את מבוקשו, ואמר בזה הלשון, "ודאי לא דבר קטן הוא ירידה זו מבית תלמודו של יעקב אבינו ע"ה עד בין מצרים שטופי זימה, הזהירו שיזכור תמיד את מבוקשו הקבוע בו, ועל ידי זה חזר לקדמותו".]

בירור ניצוצות הקדושה בעולם הזה

ויש להעמיק בזה עוד, הנה העולם הזה הגשמי מלא ניצוצות קדושים בכל מקום, וכן היתה דרכו של **הבעל שם טוב הקדוש** ללמד את הבאים לחסות בצילו שתהיה עבודתם לברר הקדושה בכל דרכיהם, כי כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו, ואפילו כל הענינים הגשמיים צריך לעשותם באופן שיצא מהם כבוד שמים, ולהתכוון במעשיו להגביה

מי שיקבל את מוראו, אף שאינו כהוגן בשאר המעלות יבוא לסעודה. ובזה יתפרש המסורה שפיר, 'מה אדיר שמך', רוצה לומר שהקדוש ברוך הוא מלך אדיר ונורא, ו'מה רב טובך' פירוש שהבטיח הקדוש ברוך הוא ליתן שכר טוב לאוהביו ועושי רצונו, אך הנה 'מה אנוש כי תזכרנו' ואיך יוכל האדם הפשוט לזכות לכל זה, לזה משיב 'מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה', כלומר מי שיקבל את מוראי עליו יזכה לרב טוב הצפון].

כשיודע מי מבקש השליחות ישכיל לקיימה בשלימות

יפה המשילו האדמו"ר רבי נחום בער מסדיגורא ע"ה, למלך שיצא לצוד ציד ביער ובהיותו שם נזקק המלך לגפרור. פנה המלך לאחד הקבצנים וביקש ממנו גפרור אחד, והבטיח לו תמורתו רכוש גדול תוך כדי הגילוי כי הוא המלך בכבודו. אולם הקבצן סירב לתת למלך את מבוקשו. כמה שוטה הוא הקבצן בסירובו לכך, הלוא מי המבקש, לא פחות מהמלך האדיר בעצמו, וממי הוא ביקש, איזה קבצן זקן, ואיזה דבר פשוט מבקשים ממנו, גפרור קטן, ומה יקבל תמורתו, הון רב וכבוד מלכים, ועדיין הוא מסרב, אין לך שוטה גדול מזו.

והנה זה האדם אשר שלחו השם יתברך בכבודו ובעצמו לעולם הזה, ומסר לו תורה ומצוות להחיות את נפשו, הלא ידע ויבין גודל מעלת משלחו זה אלקים אלקינו, ולעומת זה יראה בשפל מדרגת השליח, האד"ם העשוי מחומריות אפר דם מרה והאחוז בחבלי בוז. וכן יתבונן במהות השליחות כי דבר קל הוא, כמו שכתוב 'מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה' וגו', ולעומת זה יראה בגודל השכר הצפון ליראי ה' ולחושבי שמו, הרי שכל המעלות נקבצו באו לו, והמשכיל המבחין במהותם יבוא לדקדק בשליחותו.

ובשכר השליחות, ובזכירת ארבעה ענינים אלו יצליח להשלים שליחותו במשך ימי חייו בלי לשנות מתפקידו כלום, ויתגבר על כל הנסיונות עם יראת שמים האמיתית.

וכדברי המסורה שפירש **בעוללות אפרים** (קפט), כי ארבעה פעמים כתוב 'מה' בתנ"ך 'ה' אדונינו **מה** אדיר שמך בכל הארץ' (תהלים ח ב), '**מה** אנוש כי תזכרנו' (שם פסוק ה), '**מה** ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה' (דברים י יב), '**מה** רב טובך אשר צפנת ליראיך' (תהלים לא כ). ופירש, שבכל שליחות צריך לדעת מי הוא המשלח, כי ביותר צריך השליח להיות זהיר בשליחותו אם משלחו גדול וחשוב משאם יהיה שפל אנשים, ועל זה הזהיר הכתוב '**מה** אדיר שמך בכל הארץ', שישער גדולת המשלח.

'**מה** אנוש כי תזכרנו' מזכיר מהות השליח, שאם הוא בעצמו פחות ושפל אז ביותר הוא צריך להיות מזורז משאם יהיה חשוב, כי כל עוד שתקטן מדרגתו ביותר צריך הוא לדקדק שלא ישנה מדעת משלחו. ובאיכות השליחות, כמה שהוא יותר קל יוכרח ליזהר ביותר כי אין לו שום התנצלות לומר שהשליחות היה כבד עליו לעשותו, וזהו '**מה** ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה'. ו'**מה** רב טובך אשר צפנת ליראיך' מציין את שכר השליחות, כי כל עוד שיגדל השכר מחויב השליח לדקדק יותר בעשייתו.

[ראה בארץ החיים על תהלים (הקדמה) שפירש המסורה באופן אחר, על פי משל למלך שהכין סעודה גדולה בכל מיני מעדנים שבעולם, וציוה שכל מי שיקשט עצמו ויכין עצמו בטהרת המלבושים וכו' יבוא לסעודה, ויהי ליום הנועד לא באו כי אם מועטים, ויתמה וישאל מה זה, האם זה רצוני, והשיבו העבדים הנה הוא רק משום שלא יכלו כולם למרק ולקשט עצמם כראוי לכל הבא לפני המלך, ויאמר המלך אם כן יכריזו שכל

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לגשת ללא אישור
 מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
 עיצוב ועימוד: שוקי קנר